

ΙΣΤΟΡΙΑ ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ 2012

ΘΕΜΑ Α1

Να δώσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων όρων:

- α. Φεντερασιόν
- β. Πεδινόι
- γ. Εθνικό Κόμμα (Κ. Μαυρομιχάλη). **Μονάδες 15**

ΘΕΜΑ Α2

Να χαρακτηρίσετε τις προτάσεις που ακολουθούν γράφοντας στο τετράδιό σας τη λέξη **Σωστό** ή **Λάθος** δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

- α. Στον ελληνικό χώρο το πρόβλημα της έγγειας ιδιοκτησίας γνώρισε τις εντάσεις που παρατηρήθηκαν και σε άλλα ευρωπαϊκά κράτη.
- β. Ο βασιλιάς Κωνσταντίνος Α΄ το 1915 προκάλεσε δύο φορές την παραίτηση της κυβέρνησης Βενιζέλου.
- γ. Η αστική στέγαση των προσφύγων που κατέφυγαν στην Ελλάδα μετά τη Μικρασιατική Καταστροφή (1922) συνάντησε περισσότερα εμπόδια από την αγροτική.
- δ. Ο παλαίμαχος κρητικός πολιτικός Ι. Σφακιανάκης κάλεσε τον λαό σε καθολική συμπαράσταση προς τους επαναστάτες του Θερίσου (21 Μαρτίου 1905).
- ε. Η πολιτική των νεοτουρκικών κυβερνήσεων έναντι των Ελλήνων βρισκόταν σε πλήρη συμφωνία με τις εξαγγελίες του προέδρου των ΗΠΑ Ουίλσον. **Μονάδες 10**

ΘΕΜΑ Β1

Ποιες ήταν οι πολιτικές εξελίξεις στο Κρητικό Ζήτημα μετά τη συμφωνία στις Μουρνιές (2 Νοεμβρίου 1905) και έως την ανάληψη της Ύπατης Αρμοστείας της Κρήτης από τον Αλέξανδρο Ζαΐμη; **Μονάδες 13**

ΘΕΜΑ Β2

Ποια πλεονεκτήματα, που επέτρεπαν μια θετική οικονομική πορεία, εξασφάλισε η Ελλάδα στη διάρκεια του Μεσοπολέμου (1919-1939); **Μονάδες 12**

ΟΜΑΔΑ ΔΕΥΤΕΡΗ

ΘΕΜΑ Γ1

Αξιοποιώντας τις ιστορικές σας γνώσεις και αντλώντας

στοιχεία από τα κείμενα που σας δίνονται παρακάτω, να αναφερθείτε στο περιεχόμενο του Συντάγματος του 1844 σχετικά με:

- α) τα θεμελιώδη δικαιώματα των πολιτών (μονάδες 4)
- β) το δικαίωμα της ψηφοφορίας και την εκλογική διαδικασία (μονάδες 9)
- γ) την κατανομή των εξουσιών (μονάδες 12). **Μονάδες 25**

ΚΕΙΜΕΝΟ Α

Ὁ Ἐκλογικὸς Νόμος καθιέρωνε τὴν ἐκλογή τῶν βουλευτῶν μὲ πλειοψηφικὸ σύστημα δύο γύρων, ποὺ θὰ διεξαγόταν μὲ ἄμεση, σχεδὸν καθολικὴ, καὶ μυστικὴ ψηφοφορία. Δικαίωμα ψήφου δινόταν στοὺς πολίτες (ἄρρενες) ἡλικίας 25 ἐτῶν συμπληρωμένων, «ἔχοντας προσέτι ἰδιοκτησίαν τινὰ ἐντὸς τῆς ἐπαρχίας, ὅπου ἔχουσι τὴν πολιτικὴν διαμονήν των, ἢ ἐξασκοῦντας ἐν αὐτῇ ὅποιονδήποτε ἐπάγγελμα, ἢ ἀνεξάρτητον ἐπιτήδευμα». Ἐξαιροῦνταν «α) Οἱ διατελοῦντες ὑπὸ ἀνάκρισιν ἐπὶ κακουργήματι, β) Οἱ προσκαίρως ἢ διὰ παντὸς στερηθέντες κατὰ συνέπειαν δικαστικῆς ἀποφάσεως τοῦ δικαιώματος τοῦ ψηφοφορεῖν, γ) Οἱ στερούμενοι τῆς ἐλευθέρως διαχειρίσεως τῆς περιουσίας των».

Ν. Διαμαντοῦρος, *Ἱστορία τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους*, τ. ΙΓ': Νεώτερος Ἑλληνισμὸς ἀπὸ 1833 ὥς 1881, Αθήνα: Εκδοτικὴ Αθηνῶν, ²2000, σ.112.

ΚΕΙΜΕΝΟ Β

Ὁ Βασιλιάς δεν ἦταν μόνον ὁ ανώτατος ἄρχοντας, ὁ ἀρχηγὸς τοῦ κράτους ἀλλὰ καὶ τὸ ανώτατο καὶ κυρίαρχο ὄργανο τοῦ κράτους, ἀποδεχόμενος δηλαδὴ μόνον ἐκείνους τοὺς περιορισμοὺς τῆς ἐξουσίας του, ποὺ εἶχαν διατυπωθεῖ ρητῶς στὸ Σύνταγμα.

Ἡ μοναρχικὴ πηγὴ τῆς ἐξουσίας προέκυπτε καὶ ἀπὸ τὸ ἴδιο τὸ συνταγματικὸ κείμενο, ποὺ ἀναγνώριζε τὸ πρόσωπο τοῦ Βασιλιά ὡς ἱερό καὶ ἀπαραβίαστο ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὴν πρόβλεψη ὅτι ἡ δικαιοσύνη πηγάζει ἀπὸ τὸ Βασιλιά καὶ ἀπονέμεται ἐν ὀνόματί του. Ἡ μοναρχία ἦταν ὁμῶς περιορισμένη μέσα στα ὅρια ποὺ ἔθετε ἡ ἴδια με τὸ παραχωρημένο Σύνταγμα.

Τὸ Σύνταγμα τοῦ 1844 εἰσήγαγε τὴν ἀρχὴ τῆς διάκρισης τῶν ἐξουσιῶν. [...] Ἡ νομοθετικὴ πρωτοβουλία καὶ τὸ

δικαίωμα της κυρώσεως των νόμων ανήκε στο Βασιλιά. Με το διορισμό των μελών της Γερουσίας και της διάλυσης, χωρίς περιορισμό, της Βουλής, ο Βασιλιάς συγκέντρωνε εκτεταμένες αρμοδιότητες.

Η. Μαυρομούστακου, Πολιτικοί Θεσμοί και Διοικητική Οργάνωση, στο: *Ιστορία του Νέου Ελληνισμού, 1770-2000*, 4^{ος} τόμος: *Το Ελληνικό Κράτος, 1833-1871, Η Εθνική Εστία και ο Ελληνισμός της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας*, Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα, 2003, σ.43.

ΚΕΙΜΕΝΟ Γ

Περί συντάξεως της Πολιτείας

Άρθρον 15. Η νομοθετική εξουσία ενεργείται συνάμα υπό του Βασιλέως, της Βουλής και της Γερουσίας.

Άρθρον 20. Η εκτελεστική εξουσία ανήκει εις τον Βασιλέα, ενεργείται δε διά των παρ' αυτού διοριζομένων υπευθύνων Υπουργών.

Άρθρον 21. Η δικαστική εξουσία ενεργείται διά των δικαστηρίων, αι δε δικαστικά αποφάσεις εκτελούνται εν ονόματι του Βασιλέως.

Περί της Βουλής

Άρθρον 59. Η Βουλή σύγκειται εκ Βουλευτών, εκλεγομένων των εχόντων δικαίωμα προς τούτο πολιτών, κατά τον περί εκλογής Νόμον.

Α. Σβώλος, *Τα Ελληνικά Συντάγματα*, σσ. 153, 155, 161 (Στο: *Αξιολόγηση των μαθητών στο μάθημα: «Θέματα Νεοελληνικής Ιστορίας»*, τεύχ. 1^ο, Αθήνα: ΥΠ.Ε.Π.Θ.-Κ.Ε.Ε., 1999, σ. 197).

ΘΕΜΑ Δ1

Αξιοποιώντας τις ιστορικές σας γνώσεις και αντλώντας στοιχεία από το κείμενο και τον πίνακα που σας δίνονται παρακάτω, να εξηγήσετε για ποιους λόγους η ΕΑΠ, κατά την αποκατάσταση των προσφύγων, έδωσε το βάρος στη γεωργία και προτεραιότητα στην εγκατάσταση των προσφύγων στη Μακεδονία και τη Δυτική Θράκη.

Μονάδες 25

ΚΕΙΜΕΝΟ

[...] Σε καμία χώρα δεν μπορούσε να αποκλειστεί η πιθανότητα εσωτερικών ταραχών. Οι πρόσφυγες διεκδικού-

σαν όλο και περισσότερα, ιδιαίτερα εκείνοι που ζούσαν στις πόλεις και ήταν σε θέση να κάνουν την οργή τους αισθητή διαδηλώνοντας στους δρόμους. Η όλη προσπάθεια εγκατάστασης των προσφύγων στην Ελλάδα έχει πολλές φορές κατηγορηθεί για «προκατάληψη υπέρ των αγροτών» και για το γεγονός ότι σε μία επταετία εντατικής λειτουργίας [της ΕΑΠ] διατέθηκαν μόνο δύο εκατομμύρια στερλίνες για τα στεγαστικά προγράμματα των πόλεων, ενώ για τα προγράμματα της υπαίθρου διατέθηκαν 10,5 εκατομμύρια.

Είναι αλήθεια ότι υπήρχαν κοινωνικοί, πολιτικοί και στρατηγικοί λόγοι για την εγκατάσταση των προσφύγων κυρίως στα εδάφη της βόρειας Ελλάδας. Οι πόλεις και οι κωμοπόλεις ήταν ήδη υπερπλήρεις, ανθυγιεινές και κινδύνευαν να μετατραπούν σε εστίες πολιτικής και κοινωνικής αναταραχής. Δεν υπήρχε απλός τρόπος να βρεθεί εργασία για τους πρόσφυγες των αστικών κέντρων χωρίς να δημιουργηθεί δυσφορία στον υπάρχοντα πληθυσμό. Οι αγροτικές περιοχές στο βορρά, αντίθετα, ήταν σχετικά έρημες ακόμα και πριν την έξοδο των μουσουλμάνων. Μετά την έξοδο, η κυβέρνηση συνειδητοποίησε τη στρατηγική ανάγκη να εποίκισει το συντομότερο αυτά τα εδάφη με αγρότες που [...] αποτελούσαν πολύτιμο προμαχώνα στις τυχόν βλέψεις των Σλάβων για την βόρεια Ελλάδα. Όσο πιο γρήγορα πήγαιναν να εγκατασταθούν στα εδάφη της ελληνικής Μακεδονίας τόσο το καλύτερο.

Br. Clark, *Δυο φορές ξένος: Οι μαζικές απελάσεις που διαμόρφωσαν τη σύγχρονη Ελλάδα και Τουρκία*, μετ. Β. Ποταμιάνου, Αθήνα: Ποταμός, 2007, σ. 243

ΠΙΝΑΚΑΣ

Κατανομή των προσφύγων κατά γεωγραφικό διαμέρισμα
(1928)

ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ
Μακεδονία	638253	52.2%
Στερεά Ελλάδα	306193	25.1%
Δυτ. Θράκη	107607	8.8%
Νησιά Ανατ. Αιγαίου	56613	4.6%
Θεσσαλία	34659	2.8%
Κρήτη	33900	2.8%
Πελοπόννησος	28362	2.3%
Ήπειρος	8179	0.7%
Κυκλάδες	4782	0.4%
Ιόνια Νησιά	3301	0.3%
ΣΥΝΟΛΟ	1221849	100%

Θέματα Νεοελληνικής Ιστορίας, Γ΄ Τάξη Γενικού Λυκείου
(Θεωρητική Κατεύθυνση), Αθήνα: ΟΕΔΒ, 2010, σ. 155.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

ΟΜΑΔΑ ΠΡΩΤΗ

ΘΕΜΑ Α1.

α. Φεντερασιάν: Σχολ. βιβλίο, μέρος Ι, ενότητα Γ2 σελ. 46 §2: «Η ενσωμάτωση στη χώρα».

β. Πεδινοί: Σχολ. βιβλίο, μέρος ΙΙ, ενότητα Β4 σελ. 77 §2: «Οι πεδινοί είχαν μικροκαλλιεργητές».

γ. Εθνικό Κόμμα: Σχολ. βιβλίο, μέρος ΙΙ, ενότητα Δ2 σελ. 92 §3: «Το Εθνικό Κόμμα οι Βενιζελικοί»

ΘΕΜΑ Α2.

α. Λ β. Σ γ. Σ δ. Σ ε. Λ

ΘΕΜΑ Β1.

Σχολ. βιβλίο, μέρος ΙV (Το Κρητικό Ζήτημα), ενότητα Ε4δ σελ. 215 §3: «Το Κίνημα έως σελ. 216 §1: «..... στη φάση της οριστικής του επίλυσης»

ΘΕΜΑ Β2.

Σχολ. βιβλίο, μέρος Ι (Οι οικονομικές εξελίξεις κατά του 20 αιώνα), ενότητα Γ6 σελ. 52: «Η Ελλάδα του μεσοπολέμου μέσα στην καταστροφή»

ΟΜΑΔΑ ΔΕΥΤΕΡΗ

ΘΕΜΑ Γ1.

Σχολ. Βιβλίο μέρος ΙΙ, ενότητα Β1 : Το σύνταγμα του 1844 σελ. 70-72

α) Χρησιμοποιούμε ως εισαγωγή την αναφορά του γεγονότος ότι η επανάσταση του 1843 (3 Σεπτεμβρίου) οδήγησε στην Εθνοσυνέλευση της περιόδου 1843-1844 στην οποία οι κομματικές παρατάξεις συμφώνησαν στην ανάγκη να κατοχυρωθούν συνταγματικά ορισμένα θεμελιώδη δικαιώματα και έτσι συνεχίζουμε με την αναφορά αυτών καθώς και της αδυναμίας του συντάγματος του 1844.

Έτσι απαντάμε στο (α) ερώτημα αφού για αυτό δεν γίνεται λόγος στα κείμενα.

(*) Δεκτή θα ήταν βεβαίως η απάντησή μας και αν ξεκινούσε από την αρχή της ενότητας Β1.

β) Για το ερώτημα χρησιμοποιούμε τις ιστορικές μας γνώσεις από το σχολ. Βιβλίο σχετικά με το ζητούμενο : σελ. 72 : «... Με άλλες διατάξεις (α και β).... και διαφορετικών Συνδυασμών»

Στη συνέχεια αναφέρουμε ότι στο κείμενο Α δίνονται περισσότερες πληροφορίες για την εκλογική διαδικασία όπως αυτή ορίζεται από τον Εκλογικό Νόμο και παραθέτουμε τα σχετικά στοιχεία σχολιάζοντας στη νεοελληνική γλώσσα.

(*) Το κείμενο Α είναι το παράθεμα με αριθμό 10 στη σελ. 72 του σχολ. βιβλίου.

(γ) Για το ερώτημα χρησιμοποιούμε τις ιστορικές μας γνώσεις από τις αναφορές του σχολ. βιβλίου στη σελ. 71-72 της ίδιας ενότητας σχετικά με τις βασιλικές εξουσίες καθώς και την πρόβλεψη για την ύπαρξη Βουλής και Γερουσίας (άλλες διατάξεις → (γ)), σε συνδυασμό με παράλληλη παράθεση – σχολιασμό των πληροφοριών των κειμένων Β και Γ που σχετίζονται με τις εξουσίες του μονάρχη αλλά και τη διάκριση των εξουσιών.

(*) Οι πληροφορίες του κειμένου Γ να παρατεθούν σχολιασμένες στη νεοελληνική γλώσσα όπως το συνηθίζουμε.

ΘΕΜΑ Δ1.

Βρισκόμαστε στο τρίτο μέρος της ύλης, στο Προσφυγικό Ζήτημα και συγκεκριμένα στην ενότητα Γ. Η ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ και στην υποενότητα Γ1. Η Επιτροπή Αποκατάστασης Προσφύγων (Ε.Α.Π.)

Θα μπορούσαμε να ξεκινήσουμε με τον ορισμό της Ε.Α.Π. από τη σχετική ενότητα : σχολ. βιβλίο σελ. 153 §1 (και το τέλος της, σελ. 155 §1 στίχοι 6-11)

Στη συνέχεια αναφέρουμε ότι μεταξύ των παραμέτρων που έλαβε υπόψιν της η Ε.Α.Π. για την αποκατάσταση των προσφύγων ήταν και οι αντικειμενικές συνθήκες και γράφουμε το σχετικό κομμάτι του βιβλίου, σελ. 154 §2 : «Τις αντικειμενικές συνθήκες ... παραμεθόριες περιοχές (δεύτερος ρόμβος)».

Παράλληλα με τις ιστορικές μας γνώσεις παραθέτουμε (ενισχυτικά) τις πληροφορίες του κειμένου σχετικά με τους φόβους του ελληνικού κράτους για την οργή των προσφύγων και την κοινωνική αναταραχή στην οποία μπορούσε αυτή να οδηγήσει καθώς και τους στρατηγικούς λόγους που εξυπηρετούσε η εγκατάσταση των προσφύγων στα εδάφη της Βόρειας Ελλάδας κοινωνικά αλλά και εθνικά.

(*) Τα στοιχεία του πίνακα, ο οποίος βρίσκεται στο σχολ. βιβλίο στη σελ. 155 της ίδιας ενότητας (Πίνακας 2), θα χρησιμοποιηθούν ως επιβεβαίωση των παραπάνω αιτιάσεών μας, όπου πρέπει αντιστοίχως.